တရုတ်နှင့် အင်ဒို–ပစိဖိတ်

အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင် တရုတ်နိုင်ငံအနေဖြင့် တောင်တရုတ်ပင်လယ်နှင့် အရှေ့တရုတ်ပင်လယ်ကို ထိန်းချုပ်ရန် ကြိုးစားလျက် ရှိသည်။ ယင်းဒေသတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပထဝီစီးပွားရေးသည် စွမ်းအင်လုံခြုံရေး၊ ပင်လယ်ရေကြောင်း ပိုးလမ်းမကြီးစီမံကိန်း(MsR)နှင့် အဓိက ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ ပေကျင်း အစိုးရက အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသ အယူအဆသည် အဓိပ္ပာယ်ကင်းမဲ့ပြီး မဟာဗျူဟာအရ အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

လက်ရှိကျင့်သုံး နေသော မဟာဗျူဟာနှင့် တူရှုချက်များမှာ စီးပွားရေး ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်၊ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ နည်းပညာခေါင်းဆောင်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းနိုင်ရန်၊ ခါးပတ်လမ်းစီမံကိန်းကို မြှင့်တင်ရန်၊ ခေတ်မီတပ်မတော်ဖြစ်စေရန်၊ ဆုံးရှုံးသွားသော နယ်မြေများ ပြန်လည်ရရှိရန်၊ ကိုရီးယားကျွန်းဆွယ် တည်ငြိမ်မှုကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် တခြားတိုင်းပြည်များ၏ မူဝါဒများအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုရှိစေရန်၊ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်အင်စတီကျူးရှင်းများကို ပြန်လည်ပုံဖော်ရန်တို့ဖြစ်သည်။

တရုတ်၏ မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်အရ ပါဝါတိုးချဲ့ရေး၊ တရုတ်အပေါ် မှီခိုအားထားသော ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး၊ ပြည်ပအင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို လျှော့ချရေး၊ ပေကျင်းဦးဆောင်သော အရှေ့တောင် အာရှ ဖြစ်စေရေးသည် အဓိကရည်မှန်းချက်များဖြစ်သည်ဟု နိုင်ငံရေး ပညာရှင်များက ဆိုသည်။

အမေရိကန်နှင့် အင်ဒို–ပစိဖိတ်

၂၀၁၇ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အင်ဒို–ပစိဖိတ် အယူအဆကို ချမှတ်ခဲ့ပြီး ပထဝီနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်၏ အင်ဒို–ပစိဖိတ် မဟာဗျူဟာတွင် အဓိကရည်မှန်းချက်နှစ်ခုပါဝင်ပြီး ဒေသတွင်း အမေရိကန်၏ ဂုဏ်သိက္ခာထိန်းသိမ်းရန်နှင့် တရုတ်၏ အင်အားကြီးထွားမှုကို ဟန့်တားနှောင့်ယှက်ရန် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဝါရှင်တန်အစိုးရအနေဖြင့် တရုတ်၏ စစ်ရေးဆိုင်ရာ တိုးချဲ့မှုအပေါ် အလျင်စလိုတုံ့ပြန်ခြင်းနှင့် ထိရောက်စွာ မကိုင်တွယ်နိုင်ခြင်းများရှိကြောင်း နိုင်ငံရေးပညာရှင်တချို့က ဝေဖန်ထောက်ပြကြသည်။

အမေရိကန်၏ အင်ဒို–ပစိဖိတ် ဒေသတွင်း သဘောထားအမြင်နှင့် ချဉ်းကပ်မှုများသည် ဂျပန်၏ Free and Open Indo-Pacific concept၊ အိန္ဒိယ၏ Act East Policy၊ ဩစတြေးလျ၏ Indo-Pacific concept၊ တောင်ကိုရီးယား၏ New Southern Policy နှင့် ထိုင်ဝမ်၏ New Southbound Policy များနှင့်လည်း နီးကပ်စွာ ထိန်းညှိလုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။

အင်ဒို–ပစိဖိတ်ဒေသတွင်း၌ တရုတ်၏ တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်မှုများအပေါ် အနောက်နိုင်ငံများ(အထူးသဖြင့် အမေရိကန်)က သံသယဖြင့် စောင့်ကြည့်လျက်ရှိသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ မဟာစီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေသတွင်း နိုင်ငံများကြား၌လည်း အလားတူ စိုးရိမ်မှုများရှိသည်။

မာတိကာ

- **Preface** ၁၁
- **၂၁ ရာစု အင်ဒို–ပစိဖိတ်** ၁၇
  - အင်ဒို–ပစိဖိတ် မဟာဗျူဟာ ပေါ်ပေါက်လာပုံ ၂၀
- **အဓိကနိုင်ငံကြီးများ၏ သဘောထားနှင့် ရည်မှန်းချက်များ** ၂၃
  - အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ၂၅
  - ဂျပန် ၂၇
  - ဩစတြေးလျ ၂၈
  - အိန္ဒိယ ၂၉
  - အာဆီယံ ၃၀
  - တရုတ်အပေါ် အဓိကစိန်ခေါ်မှုများ ၃၁
- **အမေရိကန်နှင့် အင်ဒို–ပစိဖိတ်** ၃၅
  - အမေရိကန်၏ အင်ဒို–ပစိဖိတ် အခင်းအကျင်း ၃၇
- **အမေရိကန်–အိန္ဒိယ ဆက်ဆံရေး** ၄၃
  - ခေါင်းဆောင်များခရီးစဉ် ၄၆
  - ကာကွယ်ရေးနှင့် နည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ၄၇
  - ကုန်သွယ်ရေး ၄၈
  - နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) ၄၉
  - အိန္ဒိယစီမံကိန်းများနှင့် အမေရိကန်ပါဝင်မှု ၅၁
  - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ၅၃
  - ခရီးသွားလုပ်ငန်း ၅၄
  - အမေရိကန်ရောက် အိန္ဒိယလူမျိုးများ ၅၅
  - ညီအစ်မ မြို့တော်များ ၅၅
- **အမေရိကန်–တရုတ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေး** ၅၇
  - တရုတ်–အမေရိကန်ကုန်သွယ်ရေး ၆၀
  - အမေရိကန်၏ပို့ကုန် ၆၁
  - တရုတ်၏သွင်းကုန် ၆၁
  - တရုတ်နိုင်ငံတွင်း အမေရိကန်ကုမ္ပဏီများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၆၂
  - အမေရိကန်နိုင်ငံတွင်း တရုတ်ကုမ္ပဏီများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၆၂
  - တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ကုန်သွယ်မှုကြောင့် အမေရိကန်၏ ထုတ်ကုန် တိုးတက်ခြင်း ၆၃
  - အမေရိကန်နှင့် တရုတ်နိုင်ငံကြား ကုန်သွယ်ရေးစစ် ၆၃
- **အာရှနှင့် အမေရိကန် ဆက်ဆံရေး** ၆၇
  - အင်ဒို–ပစိဖိတ် ဒေသတွင်း အမေရိကန် စစ်အင်အား ၇၀
  - ပို့ကုန်၊ သွင်းကုန် ၇၂
  - အလုပ်အကိုင်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၇၃
  - နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) ၇၅
  - ခရီးသွားလုပ်ငန်း ၇၆
  - ပညာရေး ၇၇
  - လူဦးရေတိုးပွားခြင်း ၇၉
  - ညီအစ်မမြို့တော်များ ၈၀
- **ဂျပန်–အမေရိကန် ဆက်ဆံရေး** ၈၁
  - နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ ၈၄
  - အင်ဒို–ပစိဖိတ် ဒေသအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး ၈၅
  - ပို့ကုန်၊ သွင်းကုန် ၈၇
  - နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (FDI) ၈၉
  - ခရီးသွားလုပ်ငန်း ၉၂
  - စကောလားရှစ်နှင့် ပညာရေး ၉၂
  - ကူးပြောင်းနေထိုင်သူများ ၉၃
  - ညီအစ်မမြို့တော်များ ၉၄
- **အာဆီယံ–အမေရိကန် ဆက်ဆံရေး** ၉၅
  - စီးပွားရေး ၉၇
  - လွတ်လပ်စွာကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက် (FTA) ၉၉
  - ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ အာဆီယံ–အမေရိကန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ၁၀၀
  - စွမ်းအင် ၁၀၂
  - အစိမ်းရောင် ဘဏ္ဍာရေး ၁၀၃
  - ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ၁၀၃
  - စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ၁၀၄
  - ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ၁၀၆
  - အာဆီယံ–အမေရိကန် ဆက်ဆံရေးကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်း ၁၀၆
  - (၁) ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ခရီးစဉ်များ ၁၀၇
  - (၂) လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ၁၀၉
  - (၃) ကုန်သွယ်ရေး ၁၁၀
  - (၄) လယ်ယာထုတ်ကုန် ၁၁၁
  - (၅) အာဆီယံဒေသတွင်းအမေရိကန်ကုမ္ပဏီများ ၁၁၂
  - (၆) ဒစ်ဂျစ်တယ်စီးပွားရေး ၁၁၄
  - (၇) အမေရိကန်နိုင်ငံသားအဖြစ်ခံယူမှု ၁၁၄
  - (၈) ခရီးသွားလုပ်ငန်း ၁၁၅
  - (၉) ပညာရေး ၁၁၆
  - (၁၀) စကောလားရှစ် ၁၁၇
- **ဩစတြေးလျ–အမေရိကန် ဆက်ဆံရေး** ၁၁၉
  - ကုန်သွယ်ရေး ၁၂၂
  - ပို့ကုန်မြှင့်တင်ခြင်း ၁၂၅
  - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း ၁၂၅
  - စွမ်းအင် ၁၂၇
  - ခရီးသွားလုပ်ငန်း ၁၂၇
- **ထိုင်ဝမ်–အမေရိကန် ဆက်ဆံရေး** ၁၂၉
  - အမေရိကန်နှင့်ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းခြင်း ၁၃၂
  - သင့်တင့်သောကာကွယ်ရေးစွမ်းရည်တည်ဆောက်ခြင်း ၁၃၅
  - တရုတ်အပေါ် မှီခိုမှုလျှော့ချခြင်း ၁၃၆
- **တောင်ကိုရီးယား–အမေရိကန် ဆက်ဆံရေး** ၁၃၉
  - မဟာမိတ်ဆက်ဆံရေး ၁၄၂
  - စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေး ၁၄၃
- **BRI စီမံကိန်းနှင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး** ၁၄၇
  - BRI နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ၁၄၉
  - ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်များ ၁၅၀
  - BRI မဟာဗျူဟာ ၁၅၃
  - အထူးရည်မှန်းချက်များ ချိတ်ဆက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ဖွံ့ဖြိုးခြင်း ၁၅၃
  - BRI ၏ စီးပွားရေးစကြံ့ခြောက်ခု ၁၅၅
  - BRI နှင့် ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ၁၅၈
  - BRI နှင့် အနိမ့်စား နည်းပညာလုပ်ငန်းများ ၁၅၈
  - BRI နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများ ၁၅၉
  - ကြွေးမြီပြဿနာ ၁၆၀
  - တရုတ်၏ အဆင့်မြင့်နည်းပညာနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ ၁၆၁
  - တရုတ် နည်းပညာအဆင့်အတန်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို မြှင့်တင်ခြင်း ၁၆၃
  - စွမ်းအင်ကဏ္ဍ တိုးမြှင့်ခြင်း ၁၆၅
  - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ ၁၆၅
  - ကုန်သွယ်ရေးတိုးမြှင့်ခြင်း ၁၆၆
  - ကုန်သွယ်ရေးအုပ်စုများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်များ ၁၆၆
  - တရုတ်နိုင်ငံ၏ အဓိကကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများ ၁၆၇
- **အာရှဒေသတွင်း တရုတ်၏ မဟာဗျူဟာများ** ၁၇၁
  - အင်္ဂမဟာဗျူဟာ ၁၇၃
  - အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့် တရုတ်၏ မဟာဗျူဟာ ၁၇၇
  - သမ္မတ ရှီလက်ထက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ၁၈၀
  - တရုတ်–အမေရိကန် ဆက်ဆံရေးကြား စိန်ခေါ်မှုများ ၁၈၄
  - တရုတ်၏ ရည်မှန်းချက်နှင့် အစီအစဉ်များ ၁၈၇
  - တရုတ်၏ မဟာဗျူဟာအပေါ် ပညာရှင်များအမြင် ၁၈၈
- **ပညာရှင်များ၏ အကြံပြုချက်များ** ၁၉၃
  - ကမ္ဘာ့အရေးတွင် အင်အားကြီးနိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ၁၉၅
  - အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်လာမှုအပေါ် ပြင်ဆင်ထားခြင်း ၁၉၆
  - အမြတ်ကြီးစား စီးပွားရေးသမားဟု စွပ်စွဲချက်အပေါ် တန်ပြန်ခြင်း ၁၉၆
  - အကြွေးထောင်ချောက်ဒီပလိုမေစီဟူသော စွပ်စွဲချက်များအား တန်ပြန်ခြင်း ၁၉၇
  - BRI သည် ပါဝင်သူအားလုံးအတွက် အကျိုးရှိမည်ဟု ရှင်းပြခြင်း ၁၉၈
  - နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ခံမှုရှိခြင်း ၁၉၈
  - ရန်လိုသော ဝါဒဖြန့်မှုများကို လျှော့ချခြင်း ၂၀၀
  - တောင်တရုတ်နှင့် အရှေ့တရုတ်ပင်လယ်ရှိ အငြင်းပွားမှုများကို ငြိမ်းချမ်းစွာ အဖြေရှာခြင်း ၂၀၀
  - နိုင်ငံစုံနှင့် နှစ်နိုင်ငံကြား ဆက်ဆံရေးကို တိုးမြှင့်ခြင်း ၂၀၁
- **References** ၂၀၄